

پژوه

ئەمجد شاكەلى

كە سەددامىيان، كەركوكيان چۆلكرد، هیزهكانى ماریتر و دەهەزار چەكدارهكەى جەلال تالەبانى و دواتریش جەلال تالەبانى، خۆیان کرد بە كەركوكدا، هەموو كورد چاوه‌نۆرى ئەوه بوون، كە ئیدی دەسبەجئ، كەركوك لە عەرەبى عەرەباندن، بژار دەكریٲ و تەواوی كوردی ئاوارەى كەركوكیش، دەگەرپنەوه سەر جیگە و زیدی خۆیان و دەبنەوه زۆرینەى دانیشتووان و كەركوكیش دەگەرپتەوه نیو ئامیزی كوردستانی دایك. جەلال تالەبانى، نەك هەر وای نەكرد، بەلكە دەسبەجئ كۆمیتەیهكى 24 كەسىی لە كەركوكیان دانا، بۆ ئەوهی دەسەلات لە كەركوكدا بگرنە دەست. ئەو 24 كەسە، پێكھاتبوون لە: 6 عەرەب، 6 توركمان، 6 كورد، 6 كلدۆ-ئاشووری (مەسیحی). هەر لە رۆژی یەكەمەوه، جەلال تالەبانى بە دەستی خۆی، كوردی لە كەركوكدا كرده كەمینە و پێژەى كورد، لە كەركوكدا كرا بە 25% و 75% كەركوك، كرانی بە ناكورد. دیارە ئەو هەنگاوه "زۆر نیشتمانپەرورەرانەیه"، قایلبوونی پارتییشی لە سەر بووه، دەنا بیگومان ئەگەر وا نەبووایه، یەكدییان دادەپلۆسا. كە ئەنجومەنى دەسەلات، لە لایەن ئەمەریكاییهكانەوه، لە بەغدا دانرا، 25 كەس بە ئەندام دانران، بە حیسابى ئەوهی عیراق -دیارە بە كوردستانەكەیشیهوه - 25 ملیۆن كەسە. واتە: بۆ هەر یەك ملیۆن، 1 نوێنەریان لەو ئەنجومەنەدا دانا. 5 ئەندامى كورد دانران. كە باس لە پێژەى كورد لە عیراقدا دەكریٲ، كورد بە 25% دانیشتووانى عیراق دادەنرین. دانانى 5 ئەندامى كورد لەو ئەنجومەنەدا، دەكاتە ئەوهی كورد 20% دانیشتووانى عیراق پێكدەهینیت، كە ئەمە وا نییه. كە ئەنجومەنى وەزیرانى بەغدا دانرا، 5 وەزارەت دران بە كورد، لەو حوكومەتەشدا حیسابى كورد وەك 20% دانیشتووانى عیراق كرا. لە هەرسێ حالەتەكاندا، كۆمیتەى كارگێڕى كەركوك، ئەنجومەنى دەسەلاتى بەغدا و حوكومەتى بەغدا، كورد كرانی بە كەمینە. پێبەرپتەى سیاسى كورد، ویدەچیت، لە مەسەلەى ئامار و ژمارە و پێژەدا، ئەوهی كە بۆ كوردستان و كورد گرنه، زۆر كۆلەوار بن، دەنا ئەوهی كە پێوهندى بە سامان و پارە و پوولی خۆیانەوه هیه، نەك هەر چاكى لێ دەزانن، بەلكە ئوستادیشن تێیدا. سەرانی كورد، ئەگەر كەركوك دل و قودسیان بوو و ئەگەر هیندە بەتەنگ كەركوكەوه بوون، دەبوو هەر پۆژی یەكەم، ئەو كارەیان نەكردبا و بە لای كەمەوه بەم شیۆهیهیان دانا: 12 كورد، 10 توركمان، 1 عەرەب (چونكه لە هەموو میژووى كەركوكدا، تەنئ هەندىك گامیشەوان و چەند عەرەبىكى هۆزى حەدیدى لە كەركوكدا هەبوونه، ئیدی تەواوی عەرەبەكانى دیکەى كەركوك عەرەبى عەرەباندن) و 1 مەسیحى. ئەنجومەنى دەسەلاتى بەغدايش 6 كوردی تێدا بووایەن و حوكومەتەكەى بەغدايش 6 وەزیری كوردی تێدا بووایەن. كە كارەكان وەك دەبوو ئەنجام درابان، نەدران، دەبوو سەرانی كورد، كە هیندە بە دۆستاپتەى ئەمەریكاوه دەنازین و خۆهەلدەكیشن و وەك هاوپه‌یمان و هاوبەرژەوه‌ند و...باسیان دەكەن، ئەو پێژانەیان بە كیره‌ى قەلەمىكى ئەو دۆستانەیان، بگۆراپەن، دەنا كە ئەو دۆستانەیان، چۆلەكەیان بۆ ناگرن، ئیدی بۆچى پێیان دەلێن كاكا؟.

2003/10/2